

Els paranys de la concordança

4/III/1986

La concordança gramatical, que afecta especialment el gènere —masculí o femení— i el nombre —singular o plural—, considerada superficialment, no sembla que hagi de presentar cap problema ni ésser ocasió de cap dubte o vacil·lació. Per a tot-hom és molt clar, per la simple pràctica de l'idioma o per lògica elemental, encara que no hagi adquirit el coneixement precís d'aquesta noció gramatical, que un verb ha de concordar en nombre amb el subjecte, és a dir, que tots dos termes han de revestir la forma del singular o bé tots dos la forma del plural. Però la complexitat de les idees que expressem per mitjà del llenguatge fa que, en realitat, no tots els casos siguin ben clars i que alguns d'ells puguin ésser discutibles i tot. L'estructura de la frase, a més, és un parany subtil que indueix a faltes de concordança gramatical, fins i tot en casos que són prou clars si hom els considera detingudament.

Ens referim, especialment, a les faltes de concordança entre el subjecte i el verb que observem molt sovint en les frases de relatiu, terme que tant pot representar el subjecte del verb com un dels seus complements, cas, aquest darrer, en què el subjecte sol ocupar, en l'ordre de la frase, el lloc usual del complement, és a dir, després del verb. Acabem de llegir, en un butlletí social, «...la Junta va acordar, segons el que 'disposa' els Estatuts, reunir...». Es un cas típic d'aquest fet a què ens referim: és ben clar que el subjecte del verb disposar, en aquesta frase, és el grup nominal els estatuts, el qual revesteix la forma del plural. Per tant, d'acord amb la concordança gramatical, el verb hi hauria d'haver revestit aquesta mateixa forma —disposen i no disposa—, en lloc d'haver-lo fet concordar amb el terme relatiu neutre: el grup el que, efectivament, no és el subjecte del verb sinó el seu complement directe.

La presència d'un tercer element, com és ara un pronom dative, pot contribuir encara més a aquestes faltes de concordança. Així, en les frases Han rebut la carta que els dona les instruccions i Han fet cas del que li indiquen les instruccions, el verb de l'oració relativa ha de revestir la forma del singular i la del plural, respectivament, d'acord amb el nombre de cada subjecte la carta (antecedent del relatiu que) i les instruccions, amb abstracció: en tots dos casos, dels pronoms personals els i li, que són uns mars dative.

Albert Jane